

СЛОВО НА ПРАЗНИКА КРЪЩЕНИЕ ГОСПОДНЕ - БОГОЯВЛЕНИЕ ЗА КРЪЩЕЛНАТА БЛАГОДАТ, КОЯТО Е ОТЛИЧИТЕЛЕН ПРИЗНАК НА ПРАВОСЛАВНИТЕ ХРИСТИЯНИ

от Светител Серафим /Соболев/

Приветствувам ви, мои възлюблени в Христа братя и сестри, с великия празник Кръщение Господне. Молитвено пожелавам Господ да не лиши нас всички от благодатта на Св. Дух - същата тази благодат, която някога слязла върху Иисус Христос по време на Неговото кръщение от св. Йоан Предтеча. Не заради Спасителя е слязла тази благодат, тъй като Той като човек бил изпълнен с нея в най-съвършен вид още от момента на Своето зачатие в утробата на Пречистата Дева Мария, което се извършило от Св. Дух. Тази благодат слязла върху Христа заради възприетото от Него наше човешко естество, та след Кръщението Господне, започвайки от апостолите, всички останали човеци да могат да се кръщават и в кръщението си да получават Божествената благодат за своето спасение. Ето защо ап. Павел днес на литургията, имайки предвид Кръщение Господне, а след това и нашето кръщение, на апостолското четене ни казва: "Яви се Божията благодат, спасителна за всички човеци, като ни учи да отхвърлим нечестията и светските похоти, да живеем целомъдрено, праведно и благочестиво в сегашния век, и да очакваме да се сбъдне блажената надежда, и да се яви славата на Великия Бог и Спасител наш Иисус Христос"/Тит 2,11-13/.

Още в Стария Завет е съществувало учение за спасителното действие на новозаветната кръщелна благодат. Имайки предвид такова действие на благодатта в живо-та на новозаветните вярващи хора, великият пророк Иезекиил им казвал следните думи от името на Господа: Ще ви поръся с чиста вода, — и вие ще се очистите от всички ваши скверноти. Ще ви дам ново сърце и нов дух ще ви дам; ще взема из вашата плът каменното сърце и ще ви дам сърце от плът. Ще вложам във вас Моя Дух"/Иез. 36,25-27/ Ние с вас, възлюблени в Христа чеда, сме длъжни да знаем учението за новозаветната, възраждаща ни благодат, тъй като то е същността на нашата православна вяра. Та нали получаването на благодатта на Св. Дух от нас е била целта на страданията и смъртта на Христа по Неговите собствени думи, а според учението на преп. Симеон Нови Богослов, възприемането от нас на тази благодат е била крайната цел на цялото Божествено домостроителство в делото на нашето спасение. По свидетелството на този велик отец на Църквата, онзи, който не живее, за да придобие тази кръщелна благодат, и това не е целта на неговия живот, той никога няма да наследи Царството Небесно. Но ако тази благодат е целта на нашия живот, то от само себе си се разбира, че ние сме длъжни да я познаваме. Ето какво трябва преди всичко да знаем ние с вас, възлюблени, относно новозаветната благодат, която получаваме по време на нашето кръщение в тайнството св. миропомазване. Ако тя, както виждаме от думите на ап. Павел и прор. Иезекиил, ни прави свети и обновява нашите сърца, то с помощта на каква благодат на Св. Дух са ставали праведници хората от Стария Завет? Казано по друг начин: Каква е разликата между действието на старозаветната и новозаветната благодат? На този въпрос ни отговаря блажени Диадок, че преди Христа благодатта на Св. Дух е действувала отвън на човека, а грехът е действувал в самото му сърце; след Христа обратно: грехът действувал отвън на човека, а благодатта - в самото негово сърце. Оттук според учението на св. Йоан Златоуст и преп. Йоан Касиан, старозаветната праведност е можела да се извиси само до освобождаване на човека от пороци, до въздържание от външни престъпни деяния, но не е давала вътрешна чистота и вътрешни висши съвършенства. Ето защо според

думите на св. Йоан Златоуст такива велики старозаветни праведници като Мойсей и Самуил не са дръзвали да встъпят на пътя на девствения живот и били свързани с брачни вериги. И само новозаветната праведност, както учат преп. Макарий Велики и същият преп. Йоан Касиан, е дала възможност на човека да достигне свършени добродетели според тяхната сърдечна чистота и светост. Тези новозаветни добродетели са дивни Божии дела и даже най-велико чудо, превръщащо човека от плътски в духовен и от земен в небесен. Само в Новия Завет е възможна появата на такива велики праведници, каквито били ап. Павел, св. Андрей заради Христа юродиви, св. Варсануфий Велики и преп. Серафим Саровски. Бидейки в тяло, те били въз-насяни от Бога до Божия престол, там, където серафими и херувими непрестанно славословят Св. Троица. Живеейки на земята, те се наслаждавали на райското блаженство, докато за старозаветните праведници това блаженство било затворено и даже най-великите от тях след своята смърт слизали в ада. Новозаветните праведници представлявали чудно зрелище, подобно на къпината, която горяла, но не изгаряла. Като изпитвали самите те всички немощи и страдания на човешката плът, макар да били в тяло, живеели като безплътни. Изпитвайки върху себе си нападенията на греха и дявола, те били неуязвими и затова новозаветните праведници се ублажават от Църквата като небесни човеци и земни Ангели. Съединявайки се с Бога, те постоянно били озарявани от невидимата за обикновено човешко око неизказана светлина, особено след Св. Причастие, което ги обожествявало и ги правело ангелски свършени, чисти и свети не само в делата, но и в техните помисли, чувства и желания. Ето с какво се отличава Новия Завет от Стария, или действието на старозаветната благодат от новозаветната. Ако сега пожелаем да научим: каква е разликата между православните християни от една страна и инославните, т.е. католиците и протестантите от друга по отношение на новозаветната благодат на Св. Дух, то отново ще видим много голямо различие между едните и другите, разбира се с несравненото превъзходство на първите над последните. Не може да се каже, че при католиците няма благодат. При тях има благодат по силата на непрекъснатата приемственост на законната йерархия, водеща своето начало от самия ап. Петър. Но благодатта у католиците не е действаща. Тя, ако можем да се изразим така, е "вързана" благодат поради католическите ереси, и затова не спасява. И към католиците напълно са приложими думите на ап. Павел: "Ако дори ние, или Ангел от небето ви благовестеше нещо по-друго от това, що ние ви благовестихме, анатема да бъде"/Гал. 1,8/. Що се отнася до протестантите, то при тях дори и сравнение не може да се прави с православните християни по отношение на новозаветната благодат, тъй като у тях тази вътрешна обновяваща благодат напълно липсва. Няма я, защото тя се дава на вярващите заедно с всички дарове на Божествения Дух, в тайнството св. миропомазване. А такова тайнство не съществува при протестантите. Освен това при тях липсва и тайнството свещенство. Следователно няма йерархия, чрез която да се излее тази благодат. Впрочем, по отношение на новозаветната благодат съществува огромна разлика и сред самите православни християни, което ние сме длъжни с вас, възлюблени, да не забравяме. Монасите Калист и Игнатий, според думите на богоносния св. Марк Подвижник, казват, че в тайнствата Кръщение и Миропомазване, ние възприемаме свършената благодат на Св. Дух, за да можем чрез покаяние и изпълнение на божествените заповеди да разкрием или да разпалим в себе си тази Божествена благодат до дивните прояви и плодове на Св. Дух. Но огромното мнозинство от православните християни не се грижат за това. В своето отношение към

получената от тях благодат на Св. Дух те се уподобяват на неразумните девици, чиито светилници изгаснали поради тяхното нехайство и затова те не влезли в брачния чертог на Жениха. Повечето православни християни не само не разкриват и не разпалват в себе си кръщелната благодат, но я пропъждат със своите страсти и най-вече със страстите блуд, злоба и гордост, с което си навличат страшно Божие наказание. Така някога заради плътския разврат Господ отнел от хората Своята благодат и унищожил чрез потоп целия свят, освен Ной с неговото семейство, казвайки: "Няма Моят Дух да бъде вечно занемаряван от (тия) човеци, защото са плът"/Бит. 6,3/. Заради същия този разврат Господ наказал и жителите на Содом и Гомора /Бит. 18,19/. За това, че злобата е напълно несъвместима с благодатта на Св. Дух, в Божественото Писание е казано: "В лукава душа няма да влезе премъдрост"/Прем. Солом. 1,4/ А гордостта е дотолкова противна на Бога, както учи св. Йоан Лествичник, че заради нея не само се лишаваме от благодатта, но самия Бог правим свой враг, за което в Св. Писание е казано: "Бог се противи на горделиви, а на смирени дава благодат"/1 Петр. 5,5; Иак. 4, 6; Прит. 3,34/

Затова, възлюбени в Христа братя и сестри, нека да страним от всички страсти и особено от блудта, злобата и гордостта, за да не се лишим от благодатта на Св. Дух, а заедно с нея да не загубим и своето вечно спасение. Наистина, Господ не затова ни дава благодатта в тайнствата Кръщение и Миропомазване, за да я отнеме сетне от нас поради нашите грехове. "Божии дарове и призванието са неотменни"/Рим. 11:29/, казва ап. Павел. Дори и при най-страшните смъртни грехове тази благодат, въпреки че се отдалечава от нас, все пак не престава да бъде наша собственост. Затова е достатъчно да се пока-ем и тя отново да влезе в нашите сърца. Дори и след смъртта ни Божествената благодат продължава да бъде наша и само на Страшния съд Христов, ако въпреки благодатта сме преживели недостойно своя живот на земята, тя ще ни бъде отнета завинаги. Едва след това като лишени от благодатта на Св. Дух или, както казва св. Симеон Нови Богослов, без тази брачна одежда ще бъдем осъдени на вечни мъки. Мисълта за окончателното отнемане от нас на кръщелната благодат на Св. Дух заради нашата немарливост, според тълкуванието на св. Василий Велики, се изразява в следните думи на нашия Спасител: "Господарят на този слуга ще дойде в ден, който не очаква и в час, който не знае, и ще го отдели от него, както завинаги ще отдели от него, както обяснява св. Василий Велики, благодатта на Св. Дух) и подложи на еднаква участ с неверните" /Лук. 12,46/; (Твор. на св. В. Вел., т. 1,3а Св. Дух, гл. 16).

За да не се случи това с нас, нека, възлюбени, винаги да помним думите на св. ап. Павел: "Гледайте да би някой да се лиши от Божията благодат"/Евр. 12,15/. Затова нека пазим дадената ни при Кръщението благодат на Св. Дух и да я разкриваме посредством безкомпромисна борба със своите страсти и ревностно изпълнение на Божествените заповеди. Нека живота ни протича в целомъдрие, християнска любов и смирение. Тогава Божията благодат ще изгори в нас всички страсти; ще ни направи обител на Св. Дух и на цялата Св. Троица. Тогава Господ ще изпълнява всички наши молитви за даруване на земни и небесни блага. Тогава Той ще осъществи над нас Своите непоколебими думи: "Първом търсете царството на Бога и Неговата правда, и всичко това ще ви се придаде"/Мат. 6,33/. "Благодатта на Господа нашего Иисуса Христа, и любовта на Бога и Отца, и общуването на Св. Духа да бъдат с всички вас. Амин"/II Кор. 13,13/ Амин.

Произнесено в Руската църква към посолството "Св. Николай" в гр. София-1934г.